

TOLL- OG AVGIFTS DIREKTORATET

Juridisk avdeling

Saksbehandler

Berit Aas Tlf.: 22 86 04 31 Faks: 22 86 02 24

vedlegg

FI

Vår dato:

19.10.04

Deres dato:

20.09.04

Vår referanse:

2004/2964

Deres referanse

04/2873

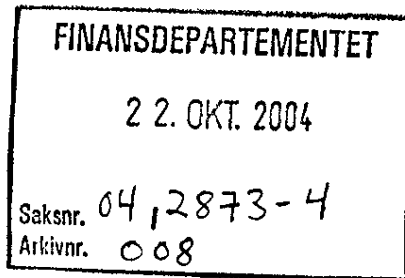
Arkivnummer:

008

Finansdepartementet

Postboks 8008

0030 Oslo

Høring fra Nærings- og handelsdepartementet om lovgivning som tilrettelegger for verdiskaping og innovasjon i små bedrifter

Vi viser til Finansdepartementets brev av 20. september vedlagt Nærings- og handelsdepartementets høring av rapportene "Konkurs og en ny start – holdninger til konkurser og konsekvenser av konkurs" og "Rettsregler, SMB og innovasjon".

Direktoratet tar utgangspunkt i vår rolle som kredittgiver, innkrever og kreditor samt vår erfaring knyttet til næringsliv generelt og (konkurs)debitorer spesielt.

Generelt om rapportene og Nærings- og handelsdepartementets utgangspunkt

Ett av de overordnede målene med NHD sitt arbeid synes å være å gjøre konkursinstituttet mindre stigmatiserende. Etter vårt syn er dette å starte i feil ende av et eventuelt problem. Konkurs bør inneholde en grad av stigma – dette er tross alt kreditorenes siste utvei og mye vil være prøvd før man tar det skritt å begjære konkurs. På dette tidspunktet vil det således i stor grad være slått fast at foretaket ikke har livets rett.

Det kan stilles spørsmål ved om det er det beste for næringslivet og samfunnet generelt at man, slik rapportene i stor grad legger opp til, skal støtte all form for etablering eller utvikling av næringsvirksomhet. I rapportene legges det i stor vekt på at man skal støtte re-etablering av foretak som allerede har påført kreditorene tap.

Det offentlige ser gjennom sitt arbeid med innkrevingen mange foretak som er startet opp uten tilstrekkelig kunnskap verken om økonomistyring eller bransjen det skal drives innen. Dette fører ofte til feil eller manglende beslutninger som i sin tur medfører tap for samtlige kreditorer med unntak av de kreditorene som gjorde etableringen mulig – finansieringsinstitusjonene. Særlig ved re-etablering bør det vurderes om ikke de markedsandelene de nyetablerte tilegner seg, vel så godt kunne ivaretas av eksisterende virksomheter. Dette kan bidra til at virksomheter som har nødvendig kompetanse ble gitt mulighet til å ekspandere og gi sikre arbeidsplasser til flere.

Årsaker til at virksomheter ikke blir etablert eller etableres og så kort tid senere får økonomiske vanskeligheter kan være manglende kompetanse, en dårlig forretningsidè, manglende markedsundersøkelser o.l. Rapportene har heller ikke som mål å se på disse årsakene. Snarere tvert i mot er rapportene snevret inn til kun å gjelde rettsregler som eventuelt måtte stå i veien for nyetablering og re-etablering. Denne avgrensningen vil være vår overordnede innvending mot rapportene. Det er vår oppfatning at det ikke er mulig å få hensiktsmessige løsninger med bakgrunn i en så begrenset angrepsvinkel.

Vi forutsetter at eventuelle regelendringer ikke gjennomføres uten vanlig høring.

"Rettsregler, SMB og innovasjon"

Rapporten er relativt teoretisk i sin form og fremsetter mange påstander som vi ikke finner det mulig å kommentere pga den relativt korte tiden vi har hatt til rådighet. At forhold ikke er kommentert, kan således ikke tas til inntekt for en enighet fra vår side.

Rapporten konkluderer med at lovverket på enkelte områder ikke er egnet til å fremme verdiskaping eller innovasjon i små selskaper og ser bl a behov for økt fleksibilitet i involvensretten slik at antall konkurser reduseres og flere selskaper kan drives videre. Som nevnt ovenfor er det vår oppfatning at dette blir å starte i feil ende av et eventuelt problem. Ressurser og faglig ekspertise bør settes inn ifm etablering av nye foretak eller utvikling av eksisterende foretak og ikke når foretaket allerede er insolvent. Man kan ikke på involvenstidspunktet forvente at den enkelte kreditor skal se utover sitt eget krav og mulige tap.

En ny selskapsform for helt små selskaper der formkravene kan forenkles, bør vurderes nærmere. Dersom dette går på bekostning av informasjon til ulike kredittgivere, må man imidlertid anta at kredittgiver vil ta hensyn til dette i sin kredittgivning og stille strengere krav mht sikkerhetsstilling og l. Da vil kostnadene knyttet til dette måtte holdes opp mot kostnadene ved å drive selskapet som ordinært aksjeselskap. Dersom kredittgiver imidlertid visste at disse nye selskapene hadde gjennomgått en slags vurdering i forkant, f eks knyttet til kompetanse, forretningsidé, markedsundersøkelser og l, ville kanskje saken ha stilt seg annerledes. En slik vurdering i forkant av etableringen ville også ha som fordel at selskaper som mest sannsynlig ikke har forutsetningene for å kunne drive lønnsomt, ikke blir etablert.

I rapportens pkt 5.2 omtales O. Hart sine vurderinger av konkursinstituttet og en åpning av at noe av bomassen kan tilfalle aksjonærene og ledelsen ved en konkurs. Vi mener at en slik regel vil bryte med prinsippene knyttet til aksjeselskap. På den ene siden er aksjeselskapet et selskap med begrenset ansvar. Det betyr at aksjonærene som den klare hovedregel ikke er ansvarlig for selskapets gjeld ut over eget innskudd. På den annen side vil aksjonærene få avkastning av innskutt kapital dersom selskapet går med overskudd. Å gi aksjonærene tilgang til bomassen ved konkurs vil være som å gi utbytte fordi selskapet ikke går med overskudd og således heller ikke skaper verdier. At ledelsen skal få en andel i bomassen måtte etter vår mening vurderes som en utvidelse av lønnsгарantifondet der ledelsen på gitte vilkår likestilles med øvrige ansatte snarere enn at ledelsen får tilgang til bomassen.

Vi er for øvrig enig i Harts teorier og det at aksjonærene og ledelsen skal tape på en konkurs. Hvordan dette videre skal vurderes kan være et valg mellom å gi fordeler eller se på straffeelementet. Rapporten henviser til å gi fordeler gjennom tilgang til bomassen, mens man også bør kunne se på om ikke straffeelementet bør gjøres mer synlig gjennom at det blir enklere å avgjøre når ledelsen har tatt utilbørlige risiki.

I rapportens pkt 5.7 tar man til orde for at man kunne erstatte revisjonsplikten i SMB med bruk av regnskapsfører idet det kreves autorisasjon for å være regnskapsfører og en eventuell ekstern regnskapsfører således vil ha en funksjon som har mye til felles med revisorrollen. Etter vår oppfatning vil ikke en ekstern regnskapsfører kunne erstatte en revisor. Revisoren er tillagt kontrolloppgaver og rapporteringsplikt som regnskapsføreren ikke er tillagt. Vi oppfatter dessuten regnskapsføreren snarere som selskapets representant enn en uhildet tredjeperson. Man bør videre ikke gå bort fra kravet om å lage standardiserte regnskaper også for SMB. Den enkelte kredittgiver vil som regel ikke selv innhente regnskapet ifm sin kredittvurdering, men kjøper

kredittopplysninger der regnskapsinformasjon utgjør en vesentlig del. Man må således legge til rette for at kredittopplysningene kan bygge på fastsatte standarder som vurderes i alle selskaper.

”Konkurs og en ny start. Holdninger til konkurser og konsekvenser av konkurs”

4.2 Stigma

Som tidligere nevnt er vi av den oppfatning at en tidligere konkurs uansett vil være en viktig opplysning. Er det påvist straffbare forhold vil det være en særlig sentral opplysning. Det er imidlertid slik at en konkurs oftest er et resultat av en hel rekke feilvurderinger – ikke straffbare i seg selv, men allikevel en indikasjon på at ledelsen ikke har den nødvendige kompetansen, at det ikke finnes et marked for bedriften osv. Vi tar ikke stilling til tilfellene der utenforliggende årsaker ligger til grunn for konkursen.

Rapporten peker på at det er ønskelig å bidra til å fremme en ny start – spesielt synes det som om rapporten finner det negativt at Økokrim ifm endringer til konkursloven fremmet forslag om totalforbud mot tilbakesalg av konkursdebitors eiendeler til skyldneren eller dennes nærstående. Slik rapporten fremstiller det bør det være uproblematisk å pådra seg gjeld, få den sanert gjennom en konkurs for deretter å kjøpe tilbake driftstilbehør, varelager o l til ”slaktepris” for så å starte på ny med samme forretningsidè, samme eiere, samme ledelse og samme bankforbindelse. Man bør her ha klart for seg at de som forholdsmessig lider de største tapene ofte også vil være innenfor den gruppen foretak (SMB) som man ønsker å beskytte.

4.3 Varsellamper

Vi støtter tiltak som kan virke forebyggende. Det være seg bruk av ekstern kompetanse, informasjonstiltak osv. Hvorvidt det vil være korrekt å gi slike oppgaver til revisor bør imidlertid utredes nærmere.

Når det gjelder tiltak for å avdekke økonomiske problemer på et tidlig tidspunkt er det henvist til Brønnøysundregistrene og kredittopplysningsselskapene. Det er videre antatt at løsninger der foretaket varsles om egne økonomiske problemer vil være kostbare. Vi vil anta at det kan være kostbart å etablere et nytt system, f eks gjennom Brønnøysundregistrene som ikke har et system for å sammenstille de data de har tilgang til. Tollvesenet har erfaring i å benytte de eksterne kredittopplysningsbyråene og mener at bruk av disse kan skje til en overkommelig pris. Man kan da se for seg at en offentlig instans inngår en avtale med et slik kredittopplysningsselskap om overvåking av samtlige foretak og at kredittopplysningen enten går direkte til foretaket eller via nevnte instans.

4.4 Virksomheters muligheter til å overleve

Vi er enig i at virksomhetene bør pålegges å handle tidlig, jf rapportens henvisning til aksjelovens bestemmelser om handleplikt når egenkapitalen er lavere enn forsvarlig, og at denne kan presiseres samtidig som man kan pålegge en plikt til å gå i gjeldsforhandlinger ved illikviditet av en viss varighet.

Når det gjelder forslaget om at gjeldsordninger kun skal kunngjøres for kreditorerne og ikke for eventuelle fremtidige kreditorer, er vi av den oppfatning av fremtidige kreditorer må ha beskyttelse ved at de får kunnskap om tidligere forhold.

Kostnadene til offentlig gjeldsforhandling oppfattes i rapporten som høye og man foreslår forenklete ordninger i det som omtales som ”mindre saker”. Dette kunne da bety ordninger utenfor rettsapparatet, men under kontroll av en ekstern rådgiver. Vi mener at offentlige

gjeldsforhandlinger bør gjennomføres innenfor rettsapparatet – det er det som gjør det til offentlige forhandlinger i motsetning til underhåndsakkorder. Man vil allikevel kunne vurdere forenklete prosedyrer.

Rapporten åpner for at man kan vurdere lovgivningen ifm gjeldsforhandlinger slik at disse kan åpne for å betale leverandører som er kritiske for driften inkl gjeld til disse, oppstått før gjeldsforhandlingene ble iverksatt. Dette vil medføre at man ser bort fra prinsippet om likebehandling av kreditorene og setter forfordeling av kreditorene i system. Vi er skeptiske til en slik løsning.

Det fremgår av rapporten at man oppfatter krav fra offentlige kreditorer til hinder for vellykkede gjeldsløsninger og foreslår en endring i lovgivningen og SKD sine retningslinjer. Som den klare hovedregel vil et krav på skatt og avgift være knyttet til midler bedriften oppbevarer på vegne av det offentlige. Man kan her f eks nevne skattetrekk som i realiteten er en innbetaling fra arbeidstaker. Noe tilsvarende kan hevdes mht merverdiavgift. Det må ellers være et bærende prinsipp at det offentlige i de fleste sammenhenger ikke kan velge sine kunder. Vi ser likevel at i enkelte saker vil det være nødvendig å ha regler som ikke gjør at det offentlige velter en ellers hensiktsmessig gjeldsordning.

4.5 Ny start

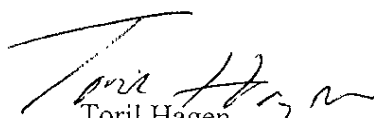
Etter gjeldsordningsloven for privatpersoner er det et vilkår for å komme inn under ordningen at man er varig ute av stand til å betjene sin gjeld og videre vil gjeld knyttet til næringsvirksomhet som ikke har opphørt som hovedregel avskjære mulighetene til å komme inn under ordningen. Vi er av den oppfatning at vilkårene for å komme inn under ordningen allerede er lempelige. En praksis der man både lempes på varighetskriteriet og åpner for at næringsgjeld for personlige foretak i drift kan inkluderes i en gjeldsordning, i seg selv vil være med på å gjøre at ordningen oppfattes som støtende både for de som rammes av gjeldssaneringen og for den generelle betalingsmoral – det kan oppfattes som enkelt å løpe fra gjelden.

Konklusjon

Vi mener at NHD sine forslag går langt i å bagatellisere problemene i kjølvannet av en konkurs slik dette oppfattes fra kreditorstående. Særlig mindre leverandører (også SMB) rammes uforholdsmessig hardt. Man bør vurdere hvorvidt all etablering reelt sett er positiv. Det bør legges et videre perspektiv enn det NHD oppdrag synes å legge opp til. Man bør dessuten arbeide mer for å forebygge betalingsproblemer gjennom at det settes ressurser inn på etableringstidspunktet. For helhets skyld nevnes at å tilpasse regelverk særskilt for SMB ikke vil være å gjøre unntak fra regelverket, men snarere at dagens hovedregler vil bli unntakene, ettersom det overveiende antall foretak i Norge er SMB.

Med hilsen

Maria Collett Sælør
avdelingsdirektør

Toril Hagen
underdirektør